

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора юридичних наук, професора,

Дешко Людмили Миколаївни

на дисертаційне дослідження Уварова Анатолія Олеговича

на тему «Конституційне право володіти, користуватися і

розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності»,

поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі

знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Актуальність теми дисертаційної роботи зумовлена необхідністю підвищення ефективності конституційно-правового регулювання суспільних відносин, які виникають при реалізації, охороні та захисті конституційного права кожного володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності. Україна є учасницею низки міжнародних договорів з прав людини, якими гарантовано кожному право власності, а також міжнародних угод СОТ, як-то Угода ТРІПС, Угода ТРІПС+ тощо. Відповідно, Україна, добросовісно виконуючи взяті на себе міжнародні зобов'язання, систематично вдосконалює національне законодавство та практику його застосування. Водночас, динамічний розвиток суспільних відносин, новітніх технологій зумовлюють необхідність та доцільність перегляду усталених підходів щодо конституційно-правового регулювання суспільних відносин, які виникають при реалізації, охороні та захисті конституційного права кожного володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності. Безумовно, це вимагає відповідного наукового супроводу.

Уваров А.О. слушно зазначає у вступі, що також актуальність обраної ним теми дослідження зумовлена і тим, що «питання поняття інтелектуальної, творчої діяльності, структурних елементів конституційного права володіти,

користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності, його гарантій та захисту характеризуються теоретичною неопрацьованістю. Рішення Європейського суду з прав людини у справах проти України свідчать про недоліки в національному законодавстві та практиці його застосування, що лежать в основі порушень статті 1 Протоколу 1 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, та необхідність їх усунення з метою виконання Україною взятих на себе міжнародних зобов'язань» (с. 3 дисертації).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові положення, висновки, рекомендації, сформульовані в дисертації, обґрунтовані. Новизна отриманих результатів дослідження підтверджена широкою апробацією: основні положення та висновки дисертаційного дослідження доповідалися й обговорювалися на конференціях, круглих столах, основними з яких є міжнародні науково-практичні конференції «Сучасні тенденції розвитку законодавства України в контексті проведення державних реформ» (м. Чернівці, 04 березня 2021 р.), «Питання дискреційних повноважень у функціонуванні органів публічної влади» (м. Київ, 20 травня 2021 р.), II Всеукраїнська науково-практична конференція «Державотворчі процеси в Україні: реалії сьогодення» (м. Луцьк, 23-24 квітня 2021 р.) та ін.

Справляє позитивне враження нормативна та емпірична база дослідження. Нормативну базу дисертаційного дослідження становлять: міжнародні договори, нормативно-правові акти України та інших країн-учасниць Ради Європи, акти Ради Європи та інших регіональних міжнародних міждержавних організацій з захисту прав людини, Комітету Міністрів Ради Європи. В процесі дослідження здобувачем використовувалися акти міжнародних організацій, нормативно-правові акти органів державної влади України, зарубіжних держав, статистичні дані Європейського суду з прав людини, практика міжнародних судових установ,

рішення Конституційного Суду України та зарубіжних держав, Верховного суду, адміністративних судів. Ґрунтовною є теоретико-методологічна основа дослідження.

Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження. Оцінюючи основні здобутки проведеного дисертаційного дослідження, вважаємо за доцільне зазначити такі основні результати, що мають вагому наукову новизну.

Науково ємким є сформульоване авторське визначення: поняття об'єктивного права кожного володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності – це офіційно виражені та визнані у суспільстві правила поведінки учасників конституційно-правових відносин, пов'язаних зі створенням, володінням, користуванням та розпорядженням результатами інтелектуальної, творчої діяльності, що охороняються державою, згідно з якими поведінка учасників цих відносин оцінюється як правомірна або неправомірна; поняття суб'єктивного права кожного володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності – це юридично забезпечена можливість суб'єкта інтелектуальної та творчої діяльності володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності;

Дисертантом вперше в науці конституційного права встановлено, що новизна результату творчої діяльності та спосіб здійснення інтелектуальної діяльності є невід'ємним сутнісним елементом об'єктивного конституційного права володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності, а забезпечення інтересів творця результату творчої та інтелектуальної діяльності є невід'ємним сутнісним елементом суб'єктивного конституційного права володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності;

Цінним для правової науки та для практичної діяльності в правничій сфері є виявлені Уваровим А.О. такі ознаки конституційного права володіти,

користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності: 1) наявність норми об'єктивного права, яка закріплює можливість володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності; 2) здатність бути творцем результату інтелектуальної, творчої діяльності; 3) можливість володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності; 4) гарантії захисту захисту ідеї та фактичної форми, в якій вона виражена;

Також важливим для юридичної науки бачиться виділення Уваровим А.О. елементів змісту конституційного права кожного володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності, встановлення кола суб'єктів конституційного права володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної діяльності.

Дістало подальшого розвитку розуміння нових підходів до застосування судами України норм права, що регулюють відносини у сфері обігу вакцин, пов'язані з передачею права власності на реєстраційні посвідчення на них та перенесенням виробництва вакцин з однієї країни в іншу.

Наведений вище перелік результатів дисертаційного дослідження не є вичерпним. Автором дисертаційного дослідження коректно сформульовано елементи наукової новизни, їх кількість, кваліфікаційні ознаки відповідають нормативним вимогам.

Оцінка змісту та завершеності дисертації.

У вступі дисертації обґрунтовано актуальність теми, встановлено зв'язок з науковими програмами, планами, темами, визначено мету, задачі, об'єкт, предмет, методи дослідження, розкрито наукову новизну, практичне значення одержаних результатів дослідження.

У розділі 1. Конституційне право володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності в системі конституційних прав і свобод людини і громадянина встановлено правову природу та

сформульовано авторське визначення понять об'єктивного права кожного володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності; суб'єктивного права кожного володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності;

У розділі 2. Гарантії та захист, обмеження конституційного права володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності дисертантом сформульовано авторське визначення поняття гарантій права кожного володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності; проаналізовано нормативно-правові та організаційно-правові гарантії права кожного володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності

У висновках викладено узагальнені основні результати дослідження. Зміст роботи характеризується фундаментальністю, мети дослідження досягнуто.

Зауваження щодо дисертаційної роботи. Позитивно оцінюючи здобутки Уварова А.О., звернемо увагу на такі положення дисертації:

1. В дисертації зазначається, що «обмеження права кожного володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної діяльності має бути прописане в законі; мають бути максимально суворо визначені кордони такого обмеження; правове регулювання обмеження має бути ефективним, щоб суд мав можливість здійснювати судовий контроль». Бачиться, що потребує уточнення, що мається на увазі під «кордонами обмеження права кожного володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної діяльності», а також за якими критеріями мала б здійснюватись оцінка чи максимально суворо ці кордони визначені.

2. Дисертант слушно зазначає, що Україна на виконання своїх міжнародних зобов'язань при вдосконаленні конституційно-правового механізму забезпечення права кожного володіти, користуватися та розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності, а також механізму

захисту права інтелектуальної власності має виходити зі стандартів охорони інтелектуальної власності ЄС, які вищі за стандарти СОР. Бачиться, що слушним було б також акцентувати увагу в роботі на питанні якщо національний стандарт охорони інтелектуальної власності вищий, ніж стандарт ЄС та вищий за стандарти СОР, то застосовується національний стандарт.

3. Відповідно до Угоди ТРІПС країни-члени можуть на власний розсуд скористатися її гнучкими положеннями. Так, на відміну від України Німеччина, Латвія, Литва, Естонія та інші країни ЄС скористалась таким гнучким положенням як виключення з правової охорони патентним законодавством діагностичних, терапевтичних і хірургічних методів лікування. Наразі триває патентна реформа в Україні. Бачиться, що потребує уточнення точка зору здобувача чи патентування способів лікування в правовому режимі корисної моделі суперечить її правовій природі?

Зазначене вище не ставить під сумнів отримані результати наукового дослідження.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях. Основні положення та висновки дисертаційного дослідження повно викладено в наукових статтях, тезах наукових доповідей на науково-практичних конференціях.

Відсутність порушення академічної доброчесності.

Дисертаційне дослідження має наукову новизну, цінність.

Загальний висновок. Дисертаційна робота є завершеною, самостійно підготовленою кваліфікаційною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що вирішують важливу наукову проблему щодо суспільних відносин, які виникають при реалізації конституційного права

володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної діяльності.

Вище викладене дає підстави вважати, що дисертація Уварова Анатолія Олеговича на тему «Конституційне право володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності» за своїм змістом, науковими результатами, повизною відповідної спеціальності 081 «Право» та вимогам п. 10 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року №283), п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. №167.

ОФІЦІЙНИЙ ОПОНЕНТ:

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри конституційного права
Навчально-наукового інституту права
Київського національного
університету імені Тараса Шевченка

Л.М. Дешко

Відгук оприлюднено
24.11.2024 р
Томова всієї ради
ДФ 61.051.031
проф Бєлов Д.М.

